

BIBLIOTECA MUNICIPALĂ "STROE S. BELLOESCU"

BÂRLAD LA 95 DE ANI

La începutul secolului al XX-lea, Bârladul se caracteriza printr-o efervescentă viață spirituală, susținută de școli cu renume, de societăți și asociații culturale, de reviste prestigioase, care grupau în jurul lor tot ce avea mai distins gândirea românească la acea vreme.

Într-o asemenea atmosferă culturală, necesitatea unei biblioteci publice se simțea în mod acut.

Reflectând această stare de lucruri, ziarul "Paloda" scria în anul 1906: "... noi n-avem deloc instituții de cultura complementară, prin care să se poată desăvârși educația-ncepută pe băncile școlii ... Dintre toate instituțiile complementare, acele care ar aduce folosul cel mai imediat și mai puternic prin temeinicia activității lor sunt bibliotecile. O bibliotecă, oricât de restrânsă, e-un adevărat izvor de veșnică lumină, pentru tinerimea care nu mai vrea să meargă la întâmplare pe drumul anevoios al viitorului ... Și i-o adevărată fericire pentru acei care au prilejul să constate că nevoia bibliotecilor a început a fi simțită până în cele mai adânci straturi ale neamului nostru". (Paloda, an 25, nr. 46, nov. 1906, p. 1)

Prima bibliotecă a Bârladului, care este și prima bibliotecă publică din ținutul Tutova, se constituie la 15 noiembrie 1906, ca urmare a inițiativei unui grup de intelectuali în fruntea cărora se afla poetul George Tutoveanu.

Textul actului de constituire dezvăluie entuziasmul de care erau animați fondatorii: " Astăzi, 15 noiembrie 1906, legându-ne între noi prin cuvânt de cinste, am hotărât să lucrăm cu tot entuziasmul tinereții pentru-ntemeierea bibliotecii publice din Bârlad". (Act din arhiva bibliotecii)

Și fiindcă întregul grup de tineri trebuia să plece la studii, în aceeași zi, se încheie un proces - verbal, prin care îl împuternicesc pe George Tutoveanu "să lucreze în numele nostru, putând să ia orice hotărâri va găsi de cuviință, întru atingerea scopului ce urmărim". (Act din arhiva bibliotecii)

De la acea dată, George Tutoveanu va începe o adevărată campanie de presă, în scopul constituirii patrimoniului de început al bibliotecii.

"Fără nici o putere oficială, scria el, răzimat numai pe devotamentul câtorva prieteni, voi începe să atrag atenția concetățenilor asupra nevoii acesteia și pentru orașul nostru , și să duc la bun sfârșit, dacă împrejurările nu-mi vor fi prea dușmănoase întemeierea în Bârlad a unei biblioteci publice pentru cei mulți. Și am cea mai nestrămutată convingere că cititorii acestor rânduri se vor grăbi să devină părtașii acesteia". (Paloda, an 25, nr. 48, 23 nov. 1906, p. 1)

Apelurile lui George Tutoveanu găsesc un larg ecou nu numai în rândurile populației bârlădene. Primul catalog inventar al cărților bibliotecii din perioada decembrie 1906 - februarie 1907 ne prezintă un număr de 10 donatori, între care întâlnim și numele Alexandru Xenopol, Spiru Haret, Nicolae Iorga, Emil Gârleanu.

Comitetului de înființare a bibliotecii i se alătură cu entuziasm Societatea Studenților Tutoveni, care organizează periodic serbări în folosul noii instituții. Cu ocazia organizării unei asemenea serbări, în ziua de 29 decembrie 1906, Nicolae Iorga, chemat să conferențieze la Bârlad, vorbește despre "folosul bibliotecii pentru ridicarea neamului prin cultură". (Paloda, an 26, nr. 2, 11 ian. 1907, p. 1)

Atmosfera creată în jurul bibliotecii a permis constituirea unui fond inițial de 300 volume, cu care instituția și-a început activitatea, în casa lui George Tutoveanu. Un argument în susținerea acestei afirmații îl constituie corespondența (rămasă în arhivă) pentru bibliotecă din perioada 1907 - 1910, care poartă adresa poetului.

În anul 1908, Ministerul Instrucțiunii și Cultelor trimite de două ori colete cu cărți pe numele: "George Tutoveanu, președinte al comitetului de inițiativă pentru întemeierea bibliotecii publice din Bârlad". (adresele Ministerului Instrucțiunii nr. 17.876 / 23 mai 1908 și nr. 26.648 / 11 septembrie 1908)

Înființarea bibliotecii publice în orașul Bârlad are un puternic răsunet în țară: "... la Tecuci, Focșani, Râmnicu-Sărat și comuna rurală Dornești din județul Ilfov s-au alcătuit comitete pentru întemeierea bibliotecii publice, luând ca normă chipul de alcătuire al comitetului de inițiativă de la noi, și iată că, prin hotărârea nestrămutată și prin neînfricată putere de muncă a câtorva tineri, Bârladul a început iarăși să fie pus alături de orașele care merg în fruntea mișcării culturale a neamului". (Paloda, an 26, nr. 25, 30 august 1907, p. 2)

Constituirea colecțiilor de publicații era condiția esențială a prosperării noii instituții, dar nu și singura. Conștient de acest lucru, George Tutoveanu își face din nou auzit glasul în presa vremii: "ar fi înțelepțește, dar să nu ne folosim de experiența altora și cea dintâi preocupare a Comitetului de inițiativă să fie localul propriu al bibliotecii și gândul acesta ni se va îndeplini mai curând chiar decât ne-am așteptat, deoarece domnul Stroe Belloescu, omul pe care nici imaginația cea mai bogată nu mai poate iscodi vreun cuvânt de laudă, ne-a făgăduit că va ridica singur și foarte curând acest local propriu al bibliotecii". (Paloda, an 26, nr. 7, 15 feb. 1907, p. 1)

Trei ani mai târziu, la 28 noiembrie 1909, reputatul profesor onorific Stroe Belloescu donează Primăriei un edificiu cultural pe care îl numește „Casa națională”, în următoarele condiții: „Comuna Bârlad să întrețină și să îngrijească de acest așezământ. Acest așezământ nu va putea servi decât numai ca bibliotecă publică, pinacotecă și muzeu.” (Actul de donație a lui Stroe Belloescu)

Donația este acceptată cu entuziasm de Consiliul comunal, în ședința din 30 noiembrie 1909, dar, pentru că valoarea donației depășea 20 000 lei, conform articolului 89 din Legea comunală, era necesară și aprobarea Ministerului de Interne, aprobare care este datată 17 februarie 1910.

Din anul 1910, biblioteca publică va funcționa în „Casa națională”, ocupând o singură încăpere dintr-un complex de 6 camere.

La 2 mai 1912, președintele Comitetului pentru înființarea bibliotecii predă primului bibliotecar al acestei instituții, Dimitrie Dragomir, „800 de volume științifice și literare, alese cu grijă pentru funcționarea unei biblioteci poporane ... 58 de reviste de tot felul, din care se vor face colecții pe ani”. (Act din arhiva bibliotecii)

Predând patrimoniul inițial al bibliotecii, George Tutoveanu nu și-a considerat misiunea încheiată. Apelurile repetate către autorități, donațiile periodice din biblioteca personală, sprijinul acordat instituției bibliotecare de către Societatea Literară „Academia Bârlădeană”, pe care a condus-o, sunt dovada faptului că, inițiatorul bibliotecii bârlădene a continuat să contribuie la propășirea acesteia.

Până la primul război mondial, fondurile bibliotecii au crescut în mod spectaculos, atrăgând mulțime de cititori.

În anul 1913 se legau deja 1 000 de cărți, probabil uzate datorită intensei utilizări. Ziarul „Țara de Jos”, în nr. 1 din 1924, referindu-se la activitatea bibliotecii până în 1916, relatează: „ ... erau așa de numeroși cititorii, încât cu greu mai găseai un locșor la vreun colț al mesei negre și tăcute ce se întindea primitoare de la un capăt la altul al sălii”. (Țara de Jos, an 1, nr. 1, 1924, p. 1)

În asemenea condiții se impunea organizarea fondurilor de specialități. Prima organizare de acest fel se datorește lui Constantin C Nicolau, scriitor și publicist, care a funcționat ca bibliotecar la „casa națională” din martie 1916 până în aprilie 1920.

Primul război mondial a perturbat activitatea acestei instituții. Sala bibliotecii a fost pusă la dispoziția cercetașilor, iar o parte din cărți au fost evacuate. Refacerea evidențelor și organizarea fondurilor a durat o perioadă îndelungată de timp. Revista „Graiul nostru” scria în 1925: „Vestita cetate a cărții – biblioteca de la Casa Națională din Bârlad și-a deschis porțile mulțumită, mai ales îndemnelor insistente ale Societății Academia Bârlădeană, care a delegat pe un vrednic membru al său, domnul Nicolae Bogescu, cu aranjarea și sistematizarea ei practică. Deși îi lipsesc multe cărți, precum și din inventarul mobil, făcând-o de nerecunoscut ... a fost dată în folosul public luna trecută, spre bucuria atâtor suflete însetate, ce zilnic inundă fericite sala de lectură”. (Graiul nostru, an 2, nr. 2, 1925 p. 30)

Dintr-o scrisoare a bibliotecarului Nicolae Bogescu către Ion Bianu – directorul Bibliotecii Academiei, aflăm că înaintea deschiderea bibliotecii, fondurile ei au fost catalogate.

Prin strădaniile lui Nicolae Bogescu, ajutat de George Tutoveanu și de prietenii din academia Bârlădeană, colecțiile bibliotecii au început din nou să crească și odată cu acestea și numărul celor dornici de instruire.

Totuși ravagiile războiului se mai resimțeau în Casa Națională, iar biblioteca își refăcea cu greu averea pierdută. Aceste motive au determinat pe „frunțașii târgului” să se unească într-o asociație pe care au numit-o *Casa națională de citire a orașului Bârlad „Stroe Belloescu”*. Scopul asociației, menționat în actul constitutiv, era „de a dezvolta și favoriza gustul cititului și utilului printre cetățenii Bârladului”. (Actul constitutiv și Statutele Asociației Casa națională de citire a orașului Bârlad, 1928, p. 3)

Constituită conform legii persoanelor juridice, asociația cade sub competența și controlul Ministerului Cultelor și Artelor și al Ministerului Instrucțiunii. Acest fapt a condus la înzestrarea bibliotecii, aproape permanent, de către Ministerul Instrucțiunii cu lucrări de larg interes public, până în anul 1949, când asociația s-a desființat.

Prin activitatea entuziastă a asociației, casa națională a fost transformată din nou într-un așezământ de cultură.

Biblioteca, reorganizată în spațiul a trei încăperi, având depozit, sală de lectură cu 50 de locuri și mobilier corespunzător, a cunoscut o nouă evoluție.

Disponând de un buget, realizat prin subvenții și din cotizațiile membrilor asociației, biblioteca bârlădeană, începând din anul 1928, a avut posibilitatea să – și cumpere cărți să – și procure, prin abonamente, periodice. Facturile diferitelor edituri și librării dintre anii 1928 – 1948, rămase în arhiva instituției, scot la iveală faptul că biblioteca a achiziționat lucrări de importanță capitală din producția editorială românească și străină, mai ales franceză.

Donațiile au rămas însă calea principală de completare a colecțiilor. În evidențele bibliotecii din acea vreme au fost înscrise frecvent donațiile Ministerului Instrucțiunii, ale Cancelariei monumentelor istorice, ale unor personalități ca Alexandru Brătescu-Voinești, Constantin Hamangiu și ale multor intelectuali bârlădeni care, înțelegându-i scopul, s-au grăbit să-i vină în ajutor.

În consecință, fondurile instituției bibliotecare au crescut succesiv: în 1931 au ajuns la 6 000 de volume, în 1936 la 10 000, în 1943 la 16 148 cărți și 14 837 reviste și ziare, constituite în 447 colecții.

Bogăția și varietatea colecțiilor atrăgeau pe cei dornici de instruire. Urmare a acestor transformări, în sala de lectură a acestei instituții și-au potolit setea de cultură oameni de seamă ai spiritualității românești: scriitorul Al. Vlahuță, profesorul universitar G. G. Ursu, dr. Gh. Vrabie – folclorist, C. D. Zeletin, Ion Hoban, Al. Philippide. Statistica pe anii 1928 – 1942 ne prezintă date semnificative: în 1929 – 3 720 cititori și 4 500 volume consultate, în 1931 – 3 126 cititori și 4 820 volume consultate, în 1936 – 3 448 cititori și 4 634 cărți consultate.

Succesele privind lectura publică în Bârlad, după înființarea Asociației Casa de citire trebuie necondiționat legate de activitatea lui George Nedelea, literat, membru al Academiei Bârlădene, care a funcționat ca bibliotecar al comunei aproape un sfert de secol, fără întreruperi: din martie 1928 până în decembrie 1951, aducându-și o contribuție însemnată la dezvoltarea instituției pe care a slujit-o.

Activitatea bibliotecii, condusă de asociație, a cunoscut ascendența până în anul 1940.

Din acest an, se înregistrează o scădere continuă a ritmului de completare a colecțiilor, determinată de reducerea subvențiilor.

Condițiile materiale precare influențează serviciile pentru public mai mult ca în alte perioade de existență a bibliotecii, conducând la suspendarea acestora în 1943.

Redeschisă la 20 septembrie 1944, prima preocupare a bibliotecii va fi refacerea evidențelor distruse sau răvășite în timpul războiului.

Odată cu înființarea Comitetului pentru Așezăminte Culturale, biblioteca bârlădeană intră în subordinea acestuia și prin HCM 1542 din 1952 devine publică de stat și se reorganizează în conformitate cu noua concepție despre biblioteca publică.

De la acea dată, Biblioteca „Stroe Belloescu”, urmărind destinul bibliotecilor publice de stat din țara noastră, va cunoaște o deosebită dezvoltare. Fondurile de publicații au crescut ritmic, an de an, pe baza unei completări sistematice realizată pe criterii științifice, în conformitate cu cerințele reale de lectură ale populației.

Ca bibliotecă regională, în primii ani după reorganizare, apoi raională, Biblioteca Belloescu a îndeplinit importante sarcini de îndrumare metodică, dar principala ei funcție a rămas, ca întotdeauna, cea publică.

Începând cu anul 1953, s-au constituit secții specializate pentru copii și adulți, amenajate pentru lectura pe loc și pentru împrumutul la domiciliu.

Afectat în mod deosebit de seismele anilor 1977 și 1986, imobilul bibliotecii a fost supus reparațiilor capitale, fiind executate lucrări de consolidare.

Din cauza spațiului extrem de redus, doar 300 m² în raport cu valoarea și cantitatea colecțiilor și serviciilor bibliotecii, s-a impus reorganizarea spațiului de bibliotecă.

După anul 1992 patru din secțiile bibliotecii au funcționat în alte două imobile, iar din anul 2004, într-un alt imobil, mai aproape de sediu. După anul 1992, biblioteca cunoaște o nouă evoluție. Au fost executate lucrări de modernizare și s-au investit fonduri pentru diverse dotări.

Biblioteca este structurată în următoarele secții:

- împrumut pentru adulți;
- împrumut pentru copii;
- sală de lectură;
- sală de presă;
- secția muzicală;
- carte tehnică;
- secția de completare, evidență și catalogare a colecțiilor;
- secție de legătorie.

Prin colecțiile sale cu caracter enciclopedic, biblioteca bărlădeană își îndeplinește în permanență rolul de intermediar între literatura de specialitate, învățământ, producție și cercetare, răspunzând intereselor de lectură tuturor vârstelor și categoriilor socio – profesionale. Aceste colecții cuprind 150 000 unități de bibliotecă: cărți, discuri, benzi magnetice, casete, periodice. Existând o deosebită preocupare pentru cartea de valoare, deținem un însemnat număr de cărți înscrise în

patrimoniul național – cultural, alături de cartea curentă selecționată pe criterii valorice. Biblioteca bărlădeană posedă un fond de carte veche, carte rară, ziare și reviste, hărți, fotografii din patrimoniul național și fondul arhivistic național precum și valori ale tiparului și cugetului românesc și universal, ceea ce alcătuiesc colecții speciale. Fondul de carte din aceste colecții cuprinde peste 7 000 de volume și acoperă istoricește vorbind de aproape trei secole și jumătate.

Fără a respecta o ordine strict cronologică sau o ierarhie valorică, amintim câteva titluri de carte veche românească:

- Carte românească de învățătură, Iași, 1943;
- Îndreptarea legii, Târgoviște, 1652;
- Biblia de la București, 1688;
- Gramatica românească de Radu Tempea, Sibiu, 1797;
- Liturghier, Iași, 1794.

Pe lângă cartea religioasă tipărită pe pământ românesc, deținem și cărți cu alt conținut, tipărite în aceeași perioadă în mari centre culturale europene, ca:

- Hronica românilor și a mai multor neamuri de Gh. Șincai, Buda, 1844;
- Lexicon grec – latin și latin – grec, Amsterdam, 1685.

Având un conținut în mare parte religios, aceste nestemate ale tiparului au o importanță deosebită pentru istoria literaturii române, a dreptului, a lingvisticii.

Pe lângă cartea veche românească, fondul documentar al bibliotecii posedă un număr însemnat de cărți românești și străine, precum:

- Gramatica limbii române de Timotei Cipariu, 1879;
- Opere de Lamartine, 1875;
- Biblia ilustrată, 1866;
- Marele dicționar Larousse în 17 volume, 1865;
- Marea enciclopedie franceză în 31 volume;

și multe alte lucrări de referință pe domenii de activitate.

Fondul de carte veche și rară este în chip fericit completat de un mare număr de periodice de importanță națională și locală: Dacia literară (1840), Foaie pentru minte, inimă și literatură (1841), Curier de ambe sexe (1862), Arhiva istorică românească (1865), Convorbiri literare (1867 - 1944). Dintre periodicele editate și tipărite la Bârlad, amintim: Semănătorul (1870 - 1876), Paloda (1891 - 1908), Bârladul (1888 - 1908), Făt-Frumos (1904 - 1909), Ion Creangă (1908 - 1921), Miron Costin (1913 - 1919).

Fondul de publicații al bibliotecii, prin valoarea sa globală, dar și prin unitatea de volum, impune cu toată fragilitatea lui și, în ciuda patimii timpului care și-a pus amprenta, respect și prețuire, atât din partea celor care îl au în custodie cât și din partea celor care se apleacă să le descifreze tainele.

Ceea ce dă prestigiu bibliotecii bârlădene în rândul marelui public iubitor de cultură este fondul de carte curentă, unde cititorii găsesc lucrări în funcție de interesele de lectură. Au fost achiziționate de-a lungul anilor o serie de opere complete ale marilor personalități ale culturii române și universale, tratate de specialitate, dicționare ale diferitelor domenii de cunoaștere, monografii geografice, biografii ale diferitelor personalități, cărți de artă și nu mai puțin căutatele capodopere de loisir (romane de dragoste, S. F., aventuri), cărți pentru copii.

Consistența colecțiilor și serviciile specializate ale Bibliotecii „Stroe Belloescu” atrag tot mai mult populația municipiului Bârlad și a județului Vaslui.

Numărul mare de cititori înscriși (14 662) și al volumelor (306289) ne îndreptățesc să afirmăm că se poate vorbi de o sensibilă reîntoarcere a cititorului de carte (după golul creat în perioada postrevoluționară) ca la ceva intrinsec pentru că lectura a fost și va rămâne o emoție necesară și o deplină bucurie a oamenilor.

În anul 2004, prin hotărârea Consiliului Local Bârlad, imobilului în care funcționează biblioteca i-a revenit numele de CASA NAȚIONALĂ.

Respectând tradiția, în sala de lectură, biblioteca bârlădeană organizează permanent activități culturale: expoziții de carte, simpozioane, medalioane literare și muzicale, lansări de carte, întâlniri cu personalități din domeniul culturii.

Biblioteca municipală „Stroe S. Belloescu” Bârlad, cu vechimea de aproape 100 de ani, cu adânci rădăcini în tradițiile culturale ale municipiului, prin întreaga sa activitate, adaugă noi semnificații la blazonul de noblețe a Bârladului, care a dat multe personalități în diverse domenii.

Mulțumim pentru informații colectivului Bibliotecii Municipale „Stroe S. Belloescu” (Martie 2005)